

A használaton kívüli kutak veszélyei

2021. november 24., szerda 8:15:52 / [Agroinform.hu](https://agroinform.hu) – [Polgárné Sarok Edit](#)

Sok baj forrása lehet egy nem használt és le nem fedett, szabályosan meg nem szüntetett ásott vagy fúrt kút. Az ilyen kutak balesetveszélyesek és komoly fenyegetést jelentenek az ivóvízbázis minősége szempontjából.

Több alkalommal beszámoltunk már arról, hogy használaton kívüli kutak okoztak gondot, arra is volt példa, hogy **egy marhát kellett traktorral kihúzni egy régi ásott kútból**. A nem megfelelő körültekintéssel kezelt kutak sok baj forrásai lehetnek, nem csak a balesetveszély miatt, hanem a felszín alatti vizek szennyeződése miatt is.

Mezőgazdasági célú öntözőkutat

A Nemzeti Földügyi Központ a mezőgazdasági célú öntözőkutatokra vonatkozó tájékoztatása szerint a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 28/A.§ (1) c pontja világosan rendelkezik a már nem használt kutakkal kapcsolatos teendőkről: „*A jogszabály által bejelentéshez kötött tevékenységektől eltekintve vízjogi engedély szükséges a vízálléscímény megszüntetéséhez (megszüntetési engedély).*”

Abban az esetben tehát, ha a kutat már nem szeretnék a jövőben használni, arra vonatkozóan **vízjogi megszüntetési engedélyt kell kérni a Nemzeti Földügyi Központtól**, a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet 3. sz. melléklet I. pontja alapján, amit a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 4/A.§ ír elő.

Amennyiben nem történik vízkivétel az adott kútból, úgy az használaton kívülinek tekinthető.

Hogy pontosan mi számít mezőgazdasági célú öntözőkútnak, milyen teendők vannak a létesítés kapcsán, arról **ebben a cikkünkben** írtunk korábban.

Mi a helyzet a régi ásott kutakkal?

A problémát okozó ásott kutak jórészt az 1930-1950 közötti időszakban készültek, és általában az állatok itatását szolgálták. Volt fölöttük gémeskút, amit az idő vasfoga és a határban kóborló népek elbontottak.

Manapság is előfordulhat, hogy egy rét művelési ágú területen fedetlen ásott kúttal lehet találkozni, illetve sok, ma már funkcióját veszített területen vannak ilyenek (pl. régi, felhagyott TSZ-majorok). Ha ebből valakinek kára származik, akkor általános rendező elvként a föld tulajdonosát terheli a felelősség. Természetesen, ha valakinek van a saját földjén ilyen nem használt ásott kút, akkor a baleset megelőzése érdekében az ilyen kút eltömedékeléséről, illetve a kútfej megfelelő védelméről (lezárásáról) a föld tulajdonosának kell gondoskodnia.

A megszüntetési engedély kérelmezése esetében fontos tudni, hogy ki az illetékes szerv, ezzel kapcsolatban részletes információk találhatóak a [Nemzeti Agrárgazdasági Kamara tájékoztatójában](#).

Elhagyott udvarokban ma is veszély forrásai lehetnek a használaton kívüli ásott kutak – Fotó: pixabay

A felhagyott, lezáratlan, rossz műszaki állapotú kutak veszélyei

Amellett, hogy egy gyűrűs kialakítású (ásott) kút potenciális veszélyforrást jelent állatra és emberre egyaránt, a felhagyott, lezáratlan és nem megfelelő műszaki állapotban lévő ásott vagy fúrt kutak a felszín alatti vízkészletek minősége szempontjából is potenciális veszélyforrást jelentenek pl. a kútszerkezetet alkotó, elkorrodálódott, lyukas csövek miatt, a fedetlen kútfejek miatt.

Jellemzően ilyen kutak a már szinte "senkihez sem tartozó" területeken találhatóak, mint például felhagyott TSZ-telepek és régi laktanyák, továbbá elhagyott vendéglátóhelyek, illetve külterületi iskolaépületek környezete, és még sorolhatnánk.

Ezeknek a kutaknak a száma országos szinten még óvatos becslések alapján is több tízezres nagyságrendű lehet, olvasható [Csiszár Endre hidrogeológus tanulmányában](#).

Egy lezáratlan kútfejjel/szellőzőcsővel, lyukas csövezettel rendelkező, vagy megrongált, esetleg hibásan – a gyűrűs tér lezárása nélkül - kivitelezett kút a felszín

alatti vízkészletek minőségére potenciális veszélyforrást jelent, elsősorban az alábbi okokból:

- Az adott mélységben lévő, az érintett kút által beszűrőzött vízadó réteg(ek)ben tárolt víz – az érintett vízadó réteg(ek) nyomásállapotának függvényében - közvetlen kapcsolatba kerül idegen vizekkel (pl. a csapadékkal vagy sekélyebb mélységből származó felszín alatti vízzel). Emiatt nagyságrendekkel lerövidül az az, ún. elérési idő, mely alatt a felszín alá bekerült víz természetes körülmények között, a földtani összleteken átszivároghatva lejutna a vízadó rétegekbe.
- A rendellenes módon kútba kerülő víz nagy eséllyel szennyezett, ami miatt az érintett felszín alatti víz kedvező minősége negatív irányba változhat meg, mivel a természetes szűrési és adszorpciós mechanizmusok, valamint lebontó folyamatok nem mennek végbe.

Hogyan is kellene a kutakat "jó gazda"-szemlélettel kezelni?

Fontos kiemelni, hogy az adottságok függvényében az öntözővíz-igényt a 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 60 § (3) értelmében felszíni vizekből kell kielégíteni és hiányzó hányadot felszín alatti vízből.

Az **öntözés** általi kitermelés és az utánpótlódás dinamikája – megfelelő mennyiségű vízkészlet rendelkezésre állása esetén – sokkal inkább egyensúlyban van a felszíni vizek, mint a felszín alatti vizek esetében.

Az öntözővíz-igényt minél inkább felszíni vizekből kellene kielégíteni – Fotó: Envato

Ha azonban mégis kút létesítésére kerül sor, akkor ezeket a szempontokat kellene figyelembe venni:

Fúrt kút létesítése

A vízmennyiségi igények, illetve az elvárt vízminőségi, esetleg hőmérsékleti paraméterek függvényében szaktervezői feladatként meg kell határozni azt a mélységtartományt, ahol az igények kielégítésére alkalmas kút telepítésére szolgáló vízáadó rétegek találhatóak, mondta az **Agroinform.hu** kérdésére **Csiszár Endre, hidrogeológus.**

Felszín alatti vízi-létesítményekhez kapcsolódó mérnöki kamarai jogosultsághoz kötődő tervezői, műszaki ellenőri, műszaki vezetői, illetve szakértői szakterületeket a 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete II. részének 21., IV. részének 7., V/3. részének 7., valamint VI/3. részének 10., továbbá a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletének 1.3. és 3.9. pontjai tartalmazzák.

A kutak tervezésével és kivitelezésével kapcsolatosan szükséges szakképesítést és jogosultságokat a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 13 § (1) és (3) tartalmazza.

A munkavégzéssel érintett terület közelében az előbbieken megadott jogosultságokkal rendelkező

szakemberek a Magyar Mérnöki Kamara (MMK) honlapján elérhető keresőfunkciók - <https://www.mmk.hu/mernokkereso> és <https://www.mmk.hu/kereses/tagok> segítségével kereshetők.

Fontos hangsúlyozni, hogy a 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 60 § (4) értelmében öntözési célra a felszín alatti vizek közül elsősorban a talajvizet kell igénybe venni és csak annak mennyiségi és/vagy minőségi nem megfelelése esetén vehető igénybe erre a célra mélyebben települt vízadó réteg. Tekintettel arra a tényre, hogy öntözési célú vízhasználat szempontjából kedvezőtlen mennyiségi és/vagy minőségi állapotú víztestekből az öntözés nem megvalósítható.

Ezek után szintén szaktervezői feladat megvizsgálni azt, hogy **a létesítendő kút környezetében vannak-e esetleg olyan kutak, melyek ugyanazt a vízadó réteget termeltetik**. Amennyiben vannak, akkor a tervezett kút távolhatásának számításával, hidrodinamikai modellezéssel meg kell határozni azt, hogy a tervezett kút a megadott vízigény esetén kedvezőtlenül befolyásolja-e a meglévő kutakból kitermelhető vízhozamot és az azokhoz tartozó üzemi vízszintet.

Amennyiben a válasz igen, akkor a kutat más, kevésbé igénybe vett, de megfelelő vízkészlettel és vízminőséggel rendelkező vízadó rétegre kell kiképezni.

(Az **Országos Kútkataszterben** szereplő kutak felderítésében segítségünkre lehet a Fúráspontréteg térkép is, amely **ITT** érhető el.)

A kutak engedélyezésével kapcsolatban érdemes áttekinteni a korábban is idézett NAK tájékoztatót melyből kiderül, hogy milyen típusú kút engedélyezése milyen hatáskörbe tartozik.

A kút helyének meghatározása, a kút létesítése

A kútlétesítést meg kell, hogy előzze egy helyszíni bejárás és az annak során tapasztaltakon alapuló kúthely kitűzés. Fontos azt figyelembe venni, hogy **a kút helyét úgy kell meghatározni a helyszíni adottságok (jelenlegi és tervezett beépítettség) függvényében, hogy azt a létesítés során, illetve a későbbiekben felmerülő javítási/karbantartási/felújítási munkák céljából több 10 m² területigényű berendezéssel, illetve a kútdiagnosztika elvégzéséhez mérőautóval meg lehessen közelíteni.**

A kitűzés során figyelemmel kell lenni az adottságok függvényében az optimális terep/lejtési viszonyokra – azaz a terepfelszín lehetőleg ne a kútfej irányába lejtessen -, illetve a környező - meglévő és tervezett - területhasználatokra. Ez utóbbi sekély mélységben települt vízadó rétegekre (talaj-, parti szűrésű, karszt- és sekély mélységű rétegvíz) létesített víztermelő létesítmények esetén bír kiemelt fontossággal.

A kút létesítését minden esetben bízzuk a szükséges végzettséggel, eszköz- és berendezés-állománnyal, engedélyekkel, szakmai tapasztalattal és referenciákkal rendelkező szakemberre.

A kútfúrési jogosultságokkal rendelkező szakemberek segítik megteremteni a szakszerű munkavégzés feltételeit, segítenek a hatóságokkal történő együttműködésben, és a felszín alatti vizek minőségének megőrzésében. Előzetesen érdemes tájékozódni a **Magyar Vízkútfúrók Egyesületénél**, amennyiben kút létesítésébe szeretnék belefogni!

A kútépítés során az erre a célra gyártott, megfelelő falvastagságú csőanyagok alkalmazása, a furatfal és a csőrakatok közötti gyűrűs terek vízzáró módon történő lezárása (101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 4 § (2) megfelelően), az elkészült kútszerkezet ellenőrző műszeres geofizikai vizsgálata (101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 5 § (1) szerint), valamint a kútfej szakszerű vízzáró módon történő kiképzése a felszín alatti vízkészletek mennyiségének és minőségének megőrzése szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír.

A felhagyott ásott kutak veszélyforrást jelentek az ivóvízbázisra nézve és rendkívül balesetveszélyesek –
Fotó: Envato

A kút üzemeltetése

A kút üzemeltetése során ezekre kell odafigyelni:

- **Műszeres kút műszaki állapot-ellenőrző vizsgálatok erre alkalmas szakvállalkozóval való elvégztetése** (a vizsgálatok javasolt gyakoriságát, az elvégzendő mérések körét és a mérést végzőkkel szemben támasztott

követelményeket a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 9 § (6), 11 § (1), illetve 13 § (4) és (5) tartalmazza).

- A kutak vízszolgáltató képességének fenntartása, valamint a szűrőzött szakaszok kedvező állapotának megőrzése, az esetleges lerakódások, kiválások, eltömődések, továbbá a talpi üledék eltávolítása, azaz a leromlott vízáadó képesség visszaállítása céljából javasolt **a kutak szükség szerinti, pl. 2-4 éves gyakoriságú, szakvállalkozóval elvégzett rétegregenerálása és talptisztítása.**
- A kutak **vízszolgáltatási, illetve üzemi paramétereit, nevezetesen a vízhozamot és a hozzá tartozó üzemi vízszintet, a víz hőmérsékletet, a nyugalmi vízszintet, a kitermelt víz homoktartalmát** erre alkalmas mérőműszerekkel kell mérni (101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 9 § (2) és (3) meghatározott).
- **A kútfejeket még ideiglenesen sem szabad nyitva hagyni**, ugyanis így bármilyen idegen anyag (víz, élőlény és növénymaradvány) be tud jutni a kútba.
- A kút környezetében mindig oda kell figyelni a területhasználatokra annak érdekében, hogy azok sem rövid-, sem pedig hosszútávon ne okozzák a kútból kitermelt víz minőségének kedvezőtlen irányú megváltozását. Legfontosabb ebből a szempontból a kút középpontja körüli **20×20 m alapterületű térrész.** Lehetőségekhez mérten **ezen a területen ne tároljunk szerves anyagot/hulladékot, vegyszert, szerves- és műtrágyát, üzemanyagot, illetve olajszármazékokat, ne tartsunk állatot és ne szikkasszunk szennyvizet.** A kútfej közvetlen környezetében a fás szárú növényeket is gyökerestül célszerű gyéríteni, ugyanis azok gyökérzete és szára kárt tehet a kútszerkezetben.
- A kút környezetében **a terepviszonyokat úgy kell kialakítani, hogy a terepfelszín ne a kút felé lejtessen**, így a felszínen összegyülekező és lefolyó csapadék- és csurgalékvizek nem a kút környezetében fognak összegyűlni és nem fognak rendellenes módon bejutni a kútba.
- Ha a kútfej terepszint alatt lévő építményben, azaz aknában kerül elhelyezésre, akkor annak szerkezetét (falazat, aljzat, földem, lebúvó-nyílás) **vízzáró módon kell kialakítani.**
- **Kút belső terének fertőtlenítését** szükség szerint – a bakteriológiai és mikrobiológiai vízminőségi komponensek eredményeinek függvényében - kell elvégezni (a balesetveszély elkerülése érdekében ezt a műveletet is bízunk szakemberrel!)
- A vízhasználat célja függvényében előírt komponensekre irányuló **vízminőség-vizsgálat** elvégzése (akkreditált vízvizsgáló laboratórium közreműködésével a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 9 § (4) meghatározott gyakorisággal).

Használaton kívüli kutak megszüntetése

A tönkrement (például kilyukadt vagy szétcsúszott csövezetű), nem megfelelő szűrőszerkezetű, szakszerűtlenül kivitelezett, megrongálódott szerkezetű, használhatatlan vagy javíthatatlan, funkcióvesztett kutak esetében

szaktervező és szakvállalkozó bevonásával gondoskodni kell a szakszerű megszüntetéséről, azaz eltömedékeléséről.

A kút belső terének lezárása által garantálható az, hogy a kút hosszú távon sem válik potenciális szennyezőforrássá. Ha ez nem történik meg, akkor a kútfej-lezárásának sérülése, vagy a csőrakat(ok) korróziós lyukadása esetén a térségben lévő nyomásviszonyok függvényében a különböző mélységben lévő vízáadó rétegekben tárolt vizek a kúton belül keverednek egymással, azok vízminősége függvényében, bizonyos esetekben kedvezőtlen változásokat is előidézve.

Elrettentő példák

A környezetbarát és biztonságos kútkialakítás jelenlegi és remélhetőleg jövőbeni elkötelezettjei számára összeállítottunk egy kisebb gyűjteményt, amelyekben a nem megfelelően megszüntetett, vagy pedig kezelt ásott kutak váltak veszélyforrássá:

[Egy férfi 24 órán át volt rabja egy nyolc méter mély ásott kútnak](#)

[Elhagyott kútba esett egy kétéves gyerek](#)

[Beszakadt egy kút deszkaborítása egy tehén alatt](#)

[Kútba esett és meghalt egy idő hölgy](#)

[Kútba esett és meghalt egy kétéves kislány](#)

[A 15 méteres kút fogságában](#)

A sor sajnos sokáig folytatható lenne. A felhagyott kutak esetében amennyiben nincs mód/lehetőség a hivatalos megszüntetésre, akkor a veszély forrását kell megszüntetni pl. a kútszerkezet javításával, a kútfej szakszerű, vízzáró módon történő lezárásával, illetve a biztonságos, baleset lehetőségét kizáró lefedéssel.

A témával kapcsolatban korábban sajtóközleményünkben is foglalkoztunk: [egy csepp olaj 1000 liter vizet képes elszennyezni.](#)

(<https://www.agroinform.hu/gazdaelet/a-hasznalaton-kivuli-kutak-veszelyei-52634-001>)